

dászsólyma volt. Erdélyrészen Solyomkó onnan vette a nevét, hogy oda egyik fejedelem járogatott okos sólymával vadászni. A táj legnemesebb vadja a szép Agnes volt. Futár zavarta föl egyszer őket, hogy ellenség tört be az országba. Fejedelmét a szép Agnes férjruhában követte a harcba, de ott elveszett; a fejedelem pedig nem ment többé vadászni a tájra, csak a sólyma nem bírta feledni a jó Agnest, aki szeretettel simogatta meg. Várt rá a hű madár a sziklákon, de hasztalan; nem kellett neki préda, nem a hús patak vize, szívehasadottan hullott alá a kemény kősziklára.

Szapáry Pétert az érdi török bég, Hamza, egy ökör és egy szamar közé fogatta, úgy szántatott a magyar főúrral.

Bethlen Gábor erdélyi fejedelemnek 50 kopója volt 2 peczér gondozása alatt, noha évente alig 3—4-szer ment vadászni.

1598-ban fölkérték a magyarok a töröktől Győr várát, de a büszke ozmán parancsnok azt felelte, hogy akkor lesz az övék, ha a tüztorony vaskakasa megszólal. Az ostromlók betörték már és egy magyar vitéz fölszaladt a toronyba, nagyot kukorékolt, min a babonás törökök úgy megjíjedtek, hogy egyszerre megbénult az ellenállásuk.

Buda visszavétele napján (1686. szept. 2.) sasok röpültek le a közel hegyről a vár felé s annak emlékére neveztek el azt az ormot Sashegynek, amelyen jó bor termett.

Apor István megszéledített farkasa beszabadult a kolozsvári ref. templomba s ott nagy riadalmat okozott. Mivel pedig hamarjában háború lett, azután meg éhség, de leégett Brassó is, mindenki azt hitte, hogy a farkas váratlan megjelenése jósolta meg ezt a szerencsétlenséget mind.

Az egyszeri sárospataki diákok a csókája tette boldoggá. Midőn a Bodrog partján tanulgatott, 200 aranyat hordott össze ölébe a tolvaj madár a Rákócziak kincstárából. Ezzel a költséggel a szegény diák külföldi egyetemre mehetett, úgy írja Tsétsi János egykori pataki professzor.

Temes vármegyében Végvár község 1901-ben ünnepelte fönnalása 100 éves fordulóját s ekkor jött szóba Vigh István farkasa is, mely rengeteg kárt tett a nyájakban. Egy éjen Vigh akla tetejét is kibontotta a „féreg“ és benn összemarengolta az egész nyáját. A káros gazda harmadmagával ment be hozzá, subát dobott rá és úgy fékezte meg s azzal büntette meg, hogy a kos kolompját lánczolta a nyakába és szabadon eresztette. Szídták ezért Vigh Istvánt, de tudta ő, mit cselekedett. Elárulta ezentúl a szerencsétlen ragadozót lépten-nyomon a kolompesörgés és többé hüselédhez nem juthatott, 2 évig nyomorgott, míg éhen veszett. Sokszor hallották a keserves vonítását. Véletlenül Vigh István találta meg a hulláját, fölbontotta és benne mindenféle növényi törek között váratlanul vászonzacskót is lelt teli arannyal, amiből az elpusztult juhainak ára bőven megtérült.

Szintén történeti állat lett a pannonhalmi benzéések számára a XIX. század 20-as éveiben. Kazinczy is megnézte, mikor Guzmics Izidornál ott járt. Ezt az állatot a furfangja tette nevéssé. Akkor a monostor alatt fekvő Szent-Mártonból szamarháton hordták föl a vizet; minden szamar két puttonyt cipelt és a cselédség úgy kezelte az állatrajt, hogy amelyek puttonyai megteltek, azokat külön állították. Egy és ugyanaz azonban rendesen átlópódkodott üres edénnyel a már megterheltek közé, de csak akkor, mikor körülbelül egyenlő számmal voltak a szamarak innen is, onnan is. Így azután könnyű volt neki üres edényekkel hegynek menni. Lesték, nevelték a furfangos szamarat, de az rendesen megcsinálta a mesterfogást.

Darazsak mentették meg egyszer Rózsa Sándort honvéd korában. Temesvár mellett a kis erdőnél a vasas német lovasság már egészen a sarkában volt, de a volt banditát el nem hagyta a furfang; meglátott egy fán függő darázsrajt, közéjük lőtt, mikor az ellenség épen oda ért s a fölbőszült állatok olyan dühhel rontottak emberre, lóra, hogy az egész üldöző csapat kénytelen volt csúfosan megfutni s Rózsa Sándorékát a körmei közül kiszalajtani.

1898. szeptember 8-án délután a magyarok egyetlen elvesztett királyasszonya Erzsébet, Territetben, a Genfitónál egy mohos sziklán ült, a kezében őszi baraczk s azt egy hirtelen fölröppent holló a szárnyaival kisodorta onnan. Ha 2 nap múlva orgyilkos töre alatt nem vértzett volna el Magyarország nagyasszonya, senki sem gondol vala arra, hogy a Habsburgok történetében már több ízben volt vésztyjósító madár a holló.

Hanusz István.

A zsírok mikroszkópi vizsgálata

Ha állati zsírt aetherben, benzolban vagy chloroformban oldunk és ezen oldatokból egy cseppet mikroszkópi tárgylemezen önként be hagyunk száradni, a vaj, faggyú és disznózsír különféle jegeceket képez, melyek a mikroszkóp alatt, különösen polarizált fényben, jellegző alakokat mutatnak. Így a disznózsír aetheres oldatból ferde négyszögű táblákban válik ki, míg a faggyú kéve-alakúan csoportosult, kissé hajlott, finom tükben jege.

Mikroszkópi vizsgálatl tehát megkülönböztethetjük a faggyút a disznózsírtól és felismerhetjük a faggyúval hamisított disznózsírt, valamint a műzsírt, mely utóbbi főleg faggyú és valamely növényi olaj (többnyire cottonolaj) elegyből áll.

A vizsgálatot következő módon végezzük:

Körülbelül 1—1½ gramm zsírt száraz kémcsőben feloldunk 10 köbcentiméter aetherben. A kémcsövet gyapottal bedugjuk és hideg helyen 6 óráig állni hagyjuk. Mihelyt az edény fenekén jegeces lerakódás képződött, a folyadékot letöltjük és a jegecekre néhány köbcentiméter szintelen olajat (cottonolajat) öntünk. Most finom platina-huzallal néhány jegecet kivesszünk, ezeket kevés olajjal tárgylemezre tesszük, fedőlemezzel óvatosan letakarjuk és félig elsötétített láttérben 300-szoros nagyításnál a mikroszkóp alatt vizsgáljuk. A faggyú egy pontból kiinduló, finom tükből alkotott kéve-, vagy lófark-alakú jegeces csoportokat képez; az egyes tük pedig többé-kevésbé hegyes csúcsban végződnek. A disznózsír szintén közös központ körül elhelyezkedő, végükön ferdén levágott, jól kifejlett táblákból álló jegeces csoportokat képez, melyek közt egyes önálló táblák is láthatók. Gyanús zsírok vizsgálásánál soha el ne mulasztjuk a képződött jegeceket tiszta zsírból előállított jegecekkel összehasonlítani.

Kevesebb sikerrel használhatjuk a mikroszkópot, vagyis inkább a polárizátorral egyesített mikroszkópot a művaj (margarin) felismerésére. Ha ugyanis tiszta friss vajból igen keveset tárgylemezre teszünk és ezt fedőlemezzel szétnyomjuk, erre az átlátszó preparátumra pedig 1/5 millim. vastag selenitlemezt fektetünk és azt keresztetett nicolok mellett a polárizáló mikroszkóp alatt vizsgáljuk, pirosas vagy ibolyás színű, finom szemcsék halmazát látjuk. Margarin, vagy margarinnal kevert vaj szivárványszíneket játszó szemcséket mutat. Ez a vizsgálat magában véve azonban nem elegendő a művaj, vagy hamisított vaj felismerésére, mert olvasztott, valamint régi (állott) vaj, ép úgy mint a bórsavval, salicylsavval, tejcukorral, szőlőcukorral stb. elegyített vaj ugyanazt a színezést mutatja, mint a margarin.

Egyáltalán zsír- és vaj-utánzatokat és hamisításokat kétségtelenül és biztosan csakis komplikált chemiai vizsgálatokkal mutathatunk ki és a mikroszkópi vizsgálatot csak tájékoztató próbának használjuk.

J. J.

